

SKARPT LÄGE

”Att få med våldsfrågan i utbildningen”

Anne-Marie Wangel, lektor
vid Institutionen för vårdvetenskap
Hälsa och samhälle
Malmö universitet
2020-03-06

Vad styr högre utbildning i våldsfrågan - en lång väg mellan beslut och insats

- 2011 Istanbulkonventionen (EU)
 - Regeringen
 - Socialdepartement
 - Utbildningsdepartement
 - UKÄ universitetskansler-ämbetet (kvalitet)
 - Direktiv
 - 2018 Jämställdhetsmyndigheten
- ↓
- Examensordning
 - Utbildningsplan för professionsutbildning
 - Lärosätet
 - Kursplaner
 - Lärandemål
 - Läraktiviteter

Regeringsbeslut 2018-03-15,
S2018/01831/JAM Socialdepartement

- **Uppdrag att erbjuda utbildningsinsatser och kunskapsstöd till universitet och högskolor i frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer**
- Regeringen har därför beslutat om en ändring i högskoleförordningen (1993:100) som innebär att kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ska införas i examensbeskrivningarna för ett antal utbildningar till yrken som innebär möten med våldsutsatta kvinnor och barn. De utbildningar som omfattas är **fysioterapeutexamen, juristexamen, läkarexamen, psykologexamen, sjuksköterskeexamen, socionomexamen** och **tandläkarexamen**.

**UTBILDNING
FÖR ÖKAD KUNSKAP**

Delredovisning av uppdrag om utbildning till lärosäten
om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Rapport 2019:4

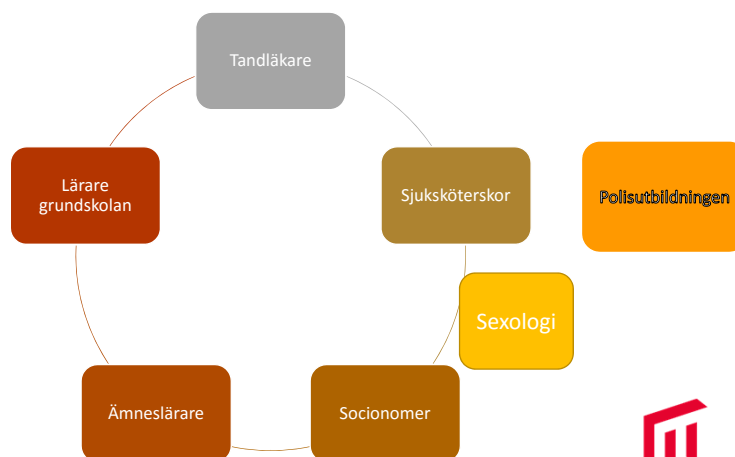
1 juli 2018 nya examensmål

Rapport 2019:4,s.6

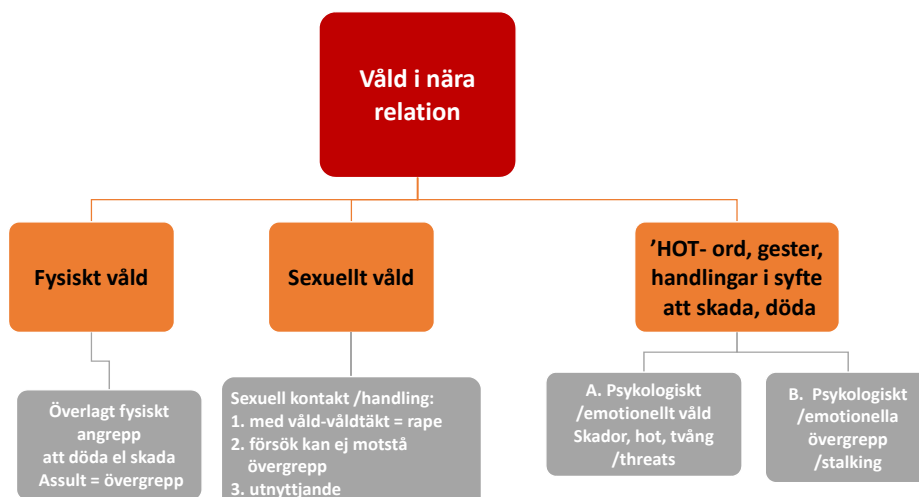
”frågor om hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstympning av kvinnor, våld mot barn samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål och hbtq-personers utsatthet för våld i nära relationer ska ingå i uppdraget”

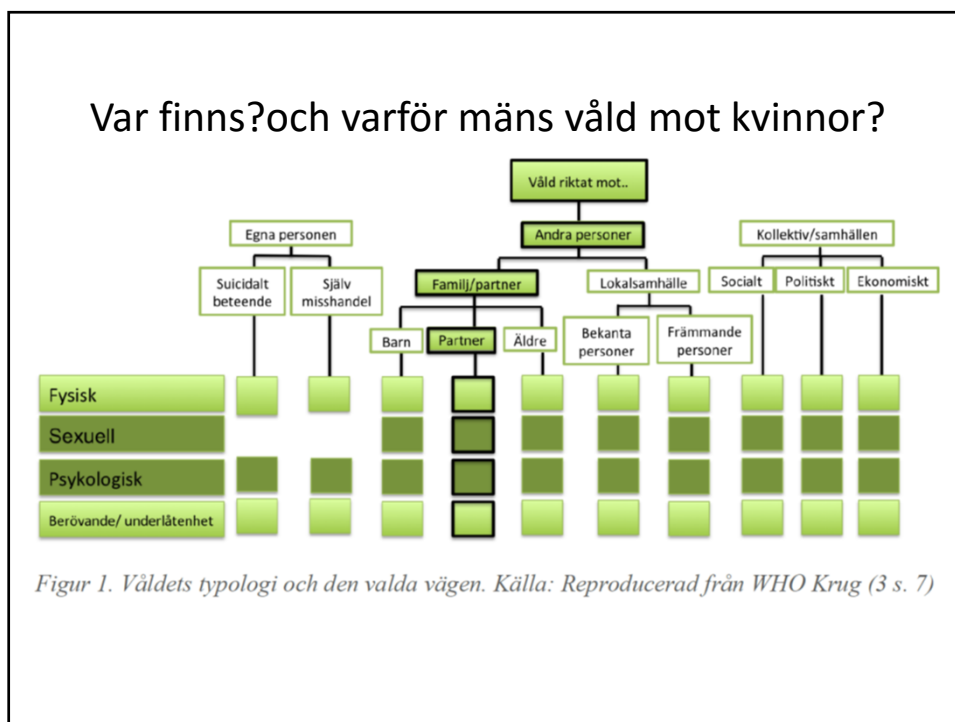
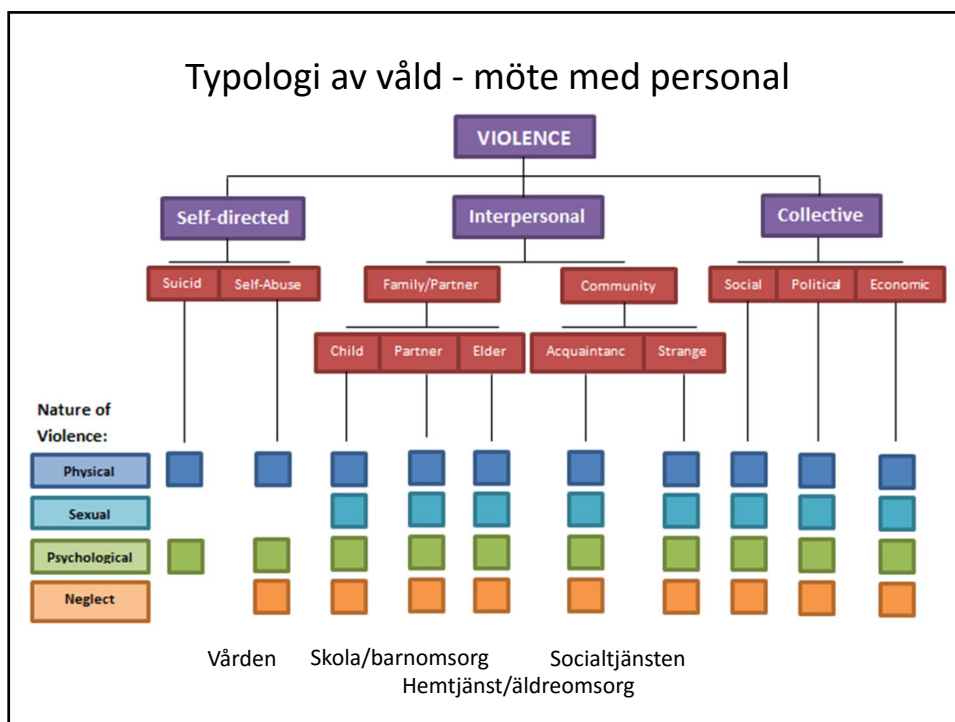
Professionsutbildningar vid MAU

”Interpersonal violence – IPV” teoretiskt perspektiv

Källa: www.cdc.gov

Figur 1. Våldets typologi och den valda vägen. Källa: Reproducerad från WHO Krug (3 s. 7)

Anmälda misshandelsbrott totalt, kön och ålder efter relation mellan brottsoffer och gärningsperson samt plats, 2019 (preliminär statistik).

	Misshandel mot person 18 år eller äldre		Misshandel mot kvinnor 18 år eller äldre		Misshandel mot män 18 år eller äldre	
	Antal	Andel %	Antal	Andel %	Antal	Andel %
Närstående genom parrelation	10 200	17	8 550 (84%)	31*	1 690	6
Närstående genom släktskap/familj	8 500	15	6 090 (81%)	22*	2 420	8
Annan sorts relation eller bekantskap	15 900	27	7 300 (45%)	26*	8 600	28
Obekant med offret	24 000	41	6 090 (29%)	22	17 900	59
Totalt	58 600	100	28 000	100	30 600	100

Observera fördelning mellan män och kvinnor i andel av våldet vem som utsätter och vem utsätts
Källa: BRÅ, 2019 www.bra.se

*=79% "känd"

Glöm inte - Barnmisshandel

23 800 anmälda fall av misshandel mot barn i åldern 0–17 år (2018)

12 400 anmälda fall av misshandel mot barn 7–14 år (2018)

7 410 anmälda fall av misshandel mot barn 15–17 år (2018)

3 990 anmälda fall av misshandel mot barn 0–6 år (2018)

Källa: BRÅ, 2019

<https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/barnmisshandel.html#Anmalda>

Exempel: Sjuksköterskeprogrammet - Kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och ohälsa, 5 hp

- **Innehåll**
- I delkursen belyses evidensbaserad vård samt vetenskap och beprövad erfarenhet inom omvårdnadsämnet som integreras med medicinsk vetenskap. Kursen innehåller anatomi, fysiologi, patologi och omvårdnad relaterat till fertil ålder, graviditet, förlossning, barnsängstid, klimakterium, sexuellt överförbara sjukdomar samt gynekologiska sjukdomar. Psykisk ohälsa under graviditet belyses. **Vidare diskuteras mänskliga rättigheter omfattande mäns våld mot kvinnor, könsstympning och konventioner utifrån etiska frågeställningar och författningar.** I delkursen ingår 64 timmars VFU fördelade på 2 veckor inom obstetrisk vård. Professionellt förhållningssätt, kommunikation och bemötande tränas i mötet med kvinnor i olika åldrar och deras närstående.
- **Lärandemål**
- Efter avslutad delkurs ska studenten kunna
 1. beskriva och förklara gynekologiska/obstetriska hälsoproblem samt förebyggande och hälsofrämjande åtgärder avseende kvinnors reproduktiva fysiska och psykiska hälsa i olika åldrar och situationer med hänsyn till mänskliga rättigheter,
 2. tillämpa omvårdnad under handledning avseende graviditet, förlossning och barnsängstid, och
 3. kritiskt bearbeta omvårdnadsprocessen, och dokumentera omvårdnadsbehovet ur ett patientsäkert perspektiv med fokus på sexualitet och reproduktion med hänsyn tagen till fysiska, psykiska, sociala, etiska och kulturella aspekter.

Sjuksköterskors möte med våld

Att upptäcka och ställa frågor om våld i nära relationer

- Personal inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten måste ha kunskaper om och förmåga att se tecken på våld i nära relation. Det är också viktigt att känna empati, ställa frågor och samtala med den som utsatts för våld på ett respektfullt och etiskt sätt.
- <https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/upptacka-vald/>
- Hur ska vi fråga?
- Hur ska vi göra?
- Lär vi oss metoder och att samtala?

Läraktiviteter

Till exempel:

- Fakta, kunskapsinhämtning
- Anatomi och fysiologi – vad händer i kroppen
- Vetenskapliga studier om våld och påverkan på hälsa
- Inlämningsuppgifter
- Individuell tentamen
- Övningar och workshop
- Seminarier
- Reflektion

Ex. Att tolka vetenskapliga studier.

Övergrepp samband med kroppslig ohälsa

Fysiska övergrepp senaste 12 mån

Ej utsatt	2,645	1.8 (1.7–1.9)
en gång	44	2.8 (2.0–3.6)
två ggr	17	3.5 (2.4–4.6)
tre ggr el fler	24	4.8 (3.6–6.0)

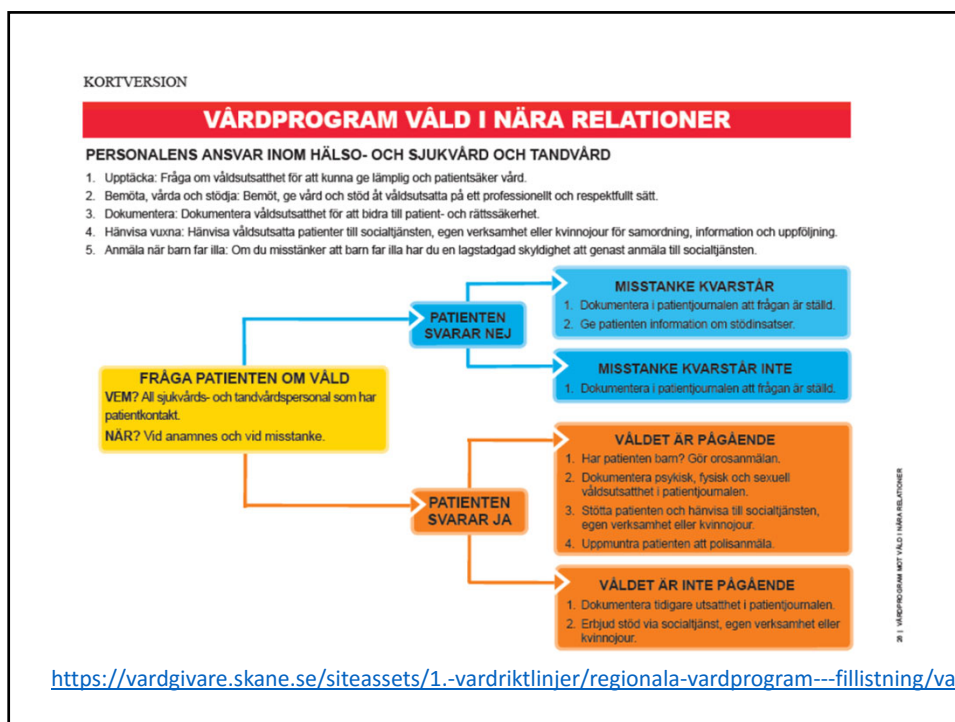
Sexuella övergrepp vuxen

Aldrig	2,216	1.7 (1.6–1.8)
Mot vilja ej tvingad	339	2.7 (2.4–3.0)
Tvingad	94	3.7 (3.2–4.3)

Både fysiskt o sexuellt våld senaste 12 mån

Nej	2,301	1.9 (1.8–2.0)
Ja	13	6.0 (4.3–7.7)

Källa: Eberhard-Gran M, Eskild A, Schei B. *J Gen Int Med* 2007

Eller väcka känslor - fundera på hur att handla och agera

Blunda och sitt bekvämt lyssna.

Vad tänker du på? Visa film klipp

<https://www.youtube.com/watch?v=0m9EWNDq9hw&feature=related>

Vem kan det vara?

Vad kan jag göra?

Finns det rutiner?

Vilka tankar väcker denna? Reflektera över budskap.

https://www.youtube.com/watch?v=dp4_ftaCr_8

Kunskapsguiden.se Att ställa frågor

När man ställer frågor om våld är det därför viktigt att använda konkreta ord, till exempel "slag" och "knuffar". Det är också betydelsefullt att personalen fokuserar på den våldsutsattas egen upplevelse genom att använda uttryck som "blivit rädd", "varit med om något obehagligt", "gjort dig illa".

Några exempel på direkta frågor är:

- Har någon slagit, sparkat, skrämt eller gjort dig illa?
- Jag ser att du har ett blåmärke på armen, hur fick du det?
- Jag undrar lite, är det något som har hänt dig?
- Har det hänt att du känt dig rädd för någon?
- Känner du dig trygg där du bor nu?
- Känner du dig trygg med din partner?

<https://www.kunskapsguiden.se/vald/Teman/vald-i-nara-relationer/Sidor/S%C3%A5-kan-utsatthet-f%C3%B6r-v%C3%A5ld-uppt%C3%A4ckas.aspx>

NCK – Kunskapsbanken & FREDA

Nationellt Centrum för Kvinnofrid - NCK

<https://nck.uu.se/kunskapsbanken/webbstod-for-kommuner/utbildning-moter-valdsutsatta/>

Manual för FREDA **Standardiserade bedömningsmetoder för socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer**

Socialstyrelsen 2014

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2014-6-15.pdf>

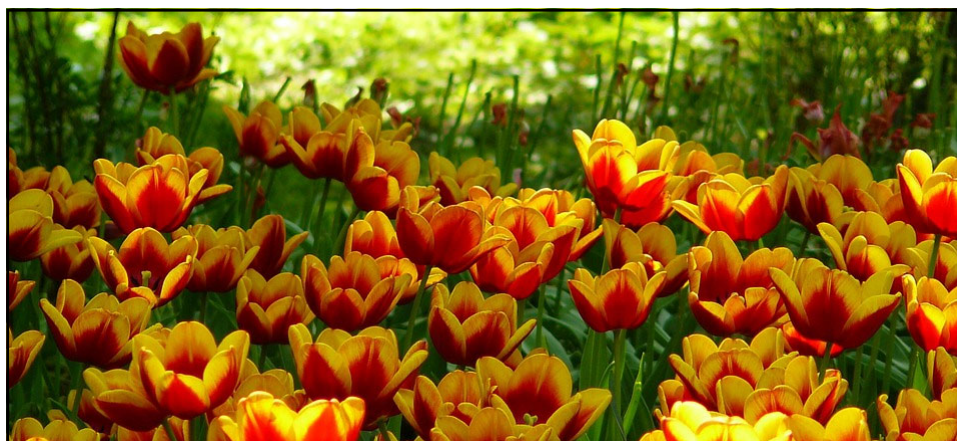

Tips länkar för att väcka samtal

- <https://vimeo.com/user94120806>
Linn Moser Hällen www.linnmhallen
- Jag minns mycket mer än du tror
- Ingen kommer att märka om jag dör - trailer
- Simon- trailer

Sara Vara *Spring för livet*

https://www.youtube.com/watch?v=dp4_ftaCr_8

Tack och lycka till med ert viktiga arbete

anne-marie.wangel@mau.se